Valtioneuvoston kanslia NEUVOSTORAPORTTI VNEUS2016-00804

VNEUS Siivola Heli(VNK) 14.12.2016

Asia
Yleisten asioiden neuvosto 13.12.2016

Kokous
Yleisten asioiden neuvosto 13.12.2016

Neuvosto ei päässyt yhteisymmärrykseen laajentumispäätelmistä, koska yksi jäsenvaltio ei ollut valmis hyväksymään tekstiä ilman viittausta Turkin jäsenyysneuvottelujen jäädyttämiseen tai keskeyttämiseen. Puheenjohtajan kokouksessa tekemillä kompromissiehdotuksilla täydennetty teksti olisi ollut kaikkien muiden jäsenvaltioiden hyväksyttävissä. Slovakia antaa tekstin puheenjohtajan päätelminä.

Käsiteltiin Eurooppa-neuvoston 15.12. kokouksen päätelmäluonnosta. Uusi versio päätelmäluonnoksesta jaetaan 14.12.

Neuvosto ei voinut hyväksyä rahoituskehysten välitarkastelua koskevaa ratkaisua, koska Italia ei voinut vielä nostaa varaumaansa. Paketin sisällöstä ei enää keskusteltu. Komissio totesi kuitenkin Euroopan parlamentin suhtautuvan varoen ratkaisuun sisältyviin julistuksiin, joiden se katsoo heikentävän vuotuisen budjettiprosessin merkitystä. Asiaan palataan neuvostossa, kun Italia voi luopua varaumastaan.

Neuvosto hyväksyi esityksen kolmen toimielimen yhteiseksi julistukseksi lainsäädäntötyön painopisteistä vuonna 2017.

Suomen edusti kokouksessa valtiosihteeri Samuli Virtanen.

A-kohdat

Hyväksyttiin.

Laajentuminen

Käytiin pitkä keskustelu laajentumispäätelmistä (neuvostokäsittelyä varten 8.12.2016 jaettu versio). Puheenjohtaja alusti toteamalla, että tekstissä on saavutettu herkkä tasapaino ja suurin osa tekstistä on hyväksytty.

Laajentumisesta vastaava komissaari Hahn korosti laajentumispolitiikan yleistä merkitystä. Se on paras väline modernisaation edistämiseen. Keskeisintä on perusasiat ensin -periaate. Tulokset perusasioissa edistävät myös esimerkiksi talouskehitystä. Hahn totesi Länsi-Balkanin olevan yleisesti arvioituna hyvällä raiteella. Turkin kohdalla tilanne on toinen, vaikeampi. Selvä taantuminen on tosiasia, tämä kehitys oli nähtävissä jo ennen vallankaappausyritystä. Samaan aikaan on kuitenkin

tärkeä jatkaa dialogia Turkin kanssa. Neuvottelulukujen 23 ja 24 avaaminen tarjoaisi hyvän mahdollisuuden todellisen sitoutumisen testaamiseen. Jos joku haluaa tässä tilanteessa päättää jotain, sen pitää olla Turkki.

Jäsenmaiden puheenvuoroissa valtaosa antoi tukensa puheenjohtajan ehdottamalle päätelmätekstille. Usea painotti – viitaten tiedossa olevaan hankalaan tilanteeseen Turkki-tekstin osalta – tärkeyttä saavuttaa tekstistä yhteisymmärrys, säilyttää EU:n yhtenäisyys ja saada päätelmät hyväksytyksi.

Yksittäisistä huomioista pääosa keskittyi Turkki-osuuteen. Valtaosa tuki tekstiä tasapainoisena. Turkille on lähetettävä selvät viestit, mutta dialogia tulee jatkaa. EU:n ei pidä olla se, joka sulkee oven. Se ei olisi omien intressiemmekään mukaista. Tärkeitä yhteistyöalueita on useita (mainittiin muun muassa muuttoliike, terrorismi, talous, Nato ja Kyproksen kysymys). Moni painotti myös, ettemme saa pettää Turkin kansalaisia ja heidän luottamustaan.

Keskustelussa nostettiin myös esille, että EU:n pitäisi myös yrittää ymmärtää, mitä Turkki on joutunut vallankaappausyrityksessä käymään läpi. Lisäksi on muistettava, että Turkki elää jatkuvan vakavan terrorismiuhan alla. On selvää, että kaikki haluaisivat nähdä demokraattista kehitystä Turkissa ja kaikki vastustavat kuolemanrangaistuksen palauttamista. Näistä asioista on lähetettävä selvä viesti, mutta ovea ei tule sulkea. Lopullinen päämäärä on epävarma, mutta on ajateltava taktisen viisaasti ja ymmärrettävä Turkin mentaliteettia. Jos suljemme oven, joudumme harmaalle alueelle.

Keskustelussa tuotiin vielä esille myös huomioita Bosnia-Hertsegovinaa koskeviin muotoiluihin. Lisäksi keskustelussa nostettiin esille Kosovon eurooppalainen perspektiivi. Esille nostettiin myös toive tekstin täsmentämisestä Albanian käsittelyyn palaamisen osalta. Komissaari Hahn kuitenkin painotti, ettei tarkempien aikataulujen asettaminen ole tässä vaiheessa hyödyllistä.

Suomi tuki yleishuomioissa laajentumisprosessia ja eurooppalaisesta perspektiiviä strategisina sijoituksina rauhaan, demokratiaan ja vakauteen Euroopassa. Suomi tukee laajentumisprosessia, joka perustuu oikeudenmukaiseen ja tiukkaan ehdollisuuteen, kriteereiden täyttämiseen ja etenemiseen kunkin omaan edistymiseen perustuen. Suomi totesi olevansa kompromissina valmis hyväksymään päätelmätekstin puheenjohtajan esittämässä muodossa. Turkin osalta Suomi piti tekstiä tasapainoisena. EU:n ei pidä sulkea ovea. On intresseissämme pitää yllä dialogia ja pyytää Turkkia osoittamaan sitoumuksensa. Lisäksi yhteistyötä Turkin kanssa tarvitaan monella alueella, kuten muuttoliikkeen hallinnassa. Päätelmätekstissä on tärkeä pitää mukana viittaukset jäsenyysneuvotteluihin. Viittausten poistaminen vain lisäisi jännitteitä, paljon on vaakalaudalla.

Puheenjohtajan kompromissiehdotuksena päätelmäluonnokseen lisättiin Turkin osalta maininta laajentumisprosessin avoimesta (*open-ended*) luonteesta sekä maininta, ettei neuvottelulukuja ole kesäkuun jälkeen avattu eikä uusien lukujen avaamista tällä hetkellä harkita. Päätelmätekstin johdantoon lisättiin IPA-rahoituksen (liittymistä valmisteleva tukiväline) osalta yleinen maininta siitä, että jos rahoituksen saajien edistyminen ja tulokset jäävät selvästi asetetun tason alle, komission tulee huomioida tämä määrärahojen jaossa. Myös Bosnia-Hertsegovinaa koskevaan tekstiin tehtiin vielä pieniä muokkauksia.

Yhtä jäsenvaltiota lukuun ottamatta kaikki olivat valmiit hyväksymään päätelmätekstin puheenjohtajan ehdottamilla muutoksilla. Koska yhteisymmärrystä ei saavutettu, puheenjohtaja totesi aikovansa antaa tekstin puheenjohtajan päätelminä, joiden yhteydessä noteerattaisiin jollain tavalla, että teksti sai jäsenmaiden laajan tuen. Neuvoston oikeuspalvelu totesi, että käytettävät muotoilut ovat puheenjohtajan päätettävissä.

Eurooppa-neuvoston 15.12.2016 valmistelu

Puheenjohtaja ja komissio totesivat päätelmäluonnoksen pääkohdat (neuvostokäsittelyä varten 12.12.2016 jaettu versio). Ukrainaa koskeva teksti lisätään myöhemmin.

Muuttoliike

Todettiin tarve investoida kompakteihin enemmän resursseja.

Keskustelussa yhtäältä kehotettiin nykyistä suurempaan solidaarisuuteen sisäisessä taakanjaossa sekä yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistamista vastuunjakoineen maaliskuuhun 2017 mennessä. Toisaalta kehotettiin varovaisuuteen ja kiirehtimisen välttämiseen tässä yhteydessä. Yhden näkemyksen mukaan ei ole saatu aikaiseksi mitään lähentymistä kannoissa koskien yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistamista. Esille nostettiin myös, että solidaarisuuden ei tule olla vapaaehtoista, vaan kaikkien tulee ottaa turvapaikan hakijoita.

Kompaktien tai muun vastaavan yhteistyön laajentamisen osalta viitattiin edellisenä päivänä käytyyn keskusteluun ulkoasiainneuvostossa. Esille nostettiin muun muassa kompaktien laajentaminen Aasian maihin ja Egyptiin.

Ulkoinen turvallisuus ja puolustus

Keskustelussa nostettiin esille tarve viitata unioniin turvallisuuden tuottajana. Muutama jäsenmaa esitti ulkoista turvallisuutta ja puolustusta koskevan tekstin vahvistamista edelleen. Toisen näkökannan mukaan tekstissä ei pitäisi mennä tältä osin enää pidemmälle. Pari jäsenmaata nosti esille, että pysyvän suunnittelu- ja johtokyvyn osalta tulisi huomioida marraskuussa asetetut rajaukset. Pari jäsenmaata totesi, ettei komission puolustusalan toimintasuunnitelmaa (EDAP) pitäisi vielä tervehtiä.

Keskustelussa nostettiin esille myös, että viittauksia puolustusmenojen tavoitetasoon tulisi vahvistaa. Toisaalta todettiin, että puolustusmenojen nostamisen kehotus olisi hyväksyttävissä vain, jos samalla viitattaisiin vakaus- ja kasvusopimuksen joustoon. Puolustusmenojen tavoitetasoon viittaamista esitettiin myös kokonaan poistettavaksi.

Keskustelussa toivottiin myös Euroopan investointipankin konsultointia siihen kohdistuvasta viittauksesta puolustuksen yhteydessä. Puheenjohtaja totesi konsultoivansa.

Suomi korosti, että päätelmissä tulisi tuoda vahvasti esille EU:n kyky toimia turvallisuuden tuottajana sekä yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) tehostaminen ja puolustusyhteistyön syventäminen. Viittaukset unionin roolin vahvistamiseen Euroopan ja sen kansalaisten suojelussa, YTPP-operaatioiden tehostamiseen (ml. Athena-mekanismin arviointi sekä pysyvä suunnittelu- ja johtokyky), puolustusyhteistyön systematisointiin ja pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön ovat tervetulleita. Suomi haluaisi nähdä tekstissä myös viittauksen huoltovarmuuden parantamiseen. Komission ehdotukset ovat tervetulleita ja tarjoavat insentiivejä puolustusyhteistyön syventämiseen. Niiden yksityiskohtaisemmassa tarkastelussa tulisi edetä ripeästi. EU-Nato -julistuksen nopea toimeenpano on tärkeää, erityisesti hybridiuhkiin vastaamisessa.

Talousaiheet

Haluttiin kiirehtiä esteiden poistamista digitaalisilta sisämarkkinoilta.

Esitettiin viittauksia EMU:n kehittämiseen ja pankkiunionin viimeistelemisen tiekarttaan. Riskien vähentämistä ja resilienssin vahvistamista rahoitussektorilla koskevien komission ehdotusten osalta esitettiin käytettäväksi Ecofin-kieltä, jonka mukaisesti tulisi ottaa komission asiakirja tiedoksi ja kehottaa neuvostoa etenemään kohti hyväksyntää.

Ulkosuhteet

Toivottiin että Syyriasta kyettäisiin antamaan Iranin toimintaa tuomitsevaa ja pakotteiden mahdollisuuteen viittaavaa tekstiä.

Uusi versio päätelmäluonnoksesta jaetaan 14.12.2016.

Toimielinten välinen sopimus

Neuvosto hyväksyi esityksen kolmen toimielimen yhteiseksi julistukseksi lainsäädäntötyön painopisteistä vuonna 2017. Puheenjohtaja kiitti komissiota ja Euroopan parlamenttia hyvästä yhteistyöstä julistuksen valmistelussa, ja näki lopputuloksen olevan tasapainoinen ja neuvoston näkökulmasta hyvä. Euroopan parlamentin puhemieskokous on jo hyväksynyt julistuksen 8.12. ja neuvoston hyväksynnän jälkeen se voidaan allekirjoittaa Strasbourgissa vielä samana päivänä.

KOM/Timmermans luonnehti julistusta hiljaiseksi vallankumoukseksi, mitä yhteiseen työskentelyyn tulee. Ero parin vuoden takaiseen on valtava – Euroopan parlamentti on nyt saatu mukaan yhteisten prioriteettien selkeyttämiseen ja agendan fokusointiin. Näin unioni voi keskittyä tuottamaan tuloksia oikeissa asioissa. Komissio haluaa myös jatkossa työskennellä neuvoston ja parlamentin kanssa tasapuolisesti komission työohjelman toimeenpanemiseksi.

Tulevat pj-maat Malta ja Viro kiittivät pj:tä julistuksen osallistavasta valmistelutavasta, ja Viro vakuutti pyrkivänsä samaan myös omalla pj-kaudellaan.

Rahoituskehysten välitarkastelu

Kuultiin pj:n tilannekatsaus koskien rahoituskehysten välitarkastelua, jonka osalta neuvosto ei vielä ole kyennyt hyväksymään yhteistä kantaa. Pj totesi työtä tehdyn tiiviisti, ja yhteinen kanta viimeisteltiin jo edellisessä yleisten asian neuvostossa. Tällöin yksi jäsenvaltio ilmoitti varaumasta ja toinen aikomuksestaan pidättäytyä äänestyksessä. Pj piti ratkaisua hyvänä, sen myötä varoja kohdennetaan unionin toiminnan kannalta keskeisiin painopisteisiin ja luodaan lisää liikkumavaraa uusiin haasteisiin vastaamiseksi. Dialogi Euroopan parlamentin kanssa on ollut avointa, mutta ikkuna sulkeutuu pian. Jos välitarkastelua koskevaa pakettia ei saada hyväksyttyä, heijastuu se myös ulospäin. Siksi pj toivoo, että asia saadaan sovittua vuoden loppuun mennessä.

KOM/Georgieva kiitti neuvostoa hyvästä ja rakentavasta yhteistyöstä. Myös komissio pitää tärkeänä, että välitarkastelusta saadaan sovittua, jotta saadaan lisäresursseja maahanmuuttoon ja turvallisuuteen sekä kasvuun ja työllisyyteen, ynnä lisää joustavuutta, jota tullaan tarvitsemaan. Komissio kiinnitti huomiota myös Euroopan parlamentin näkemyksiin ja totesi parlamentin arvostaneen pj-maan yhteistyöhakuista lähestymistapaa. Parlamentilla on kuitenkin huoli siitä, että sen roolia toisena budjettivallan käyttäjänä pyritään kaventamaan, ja se on toivonut tähän liittyen lisää selkeyttä paketin osana annettaviin lausumiin. Komission näkökulmasta saavutettu ratkaisu on hyvä, ja se voidaan toivottavasti viimeistellä ripeästi.

Italia ei voinut vielä nostaa varaumaansa, vaikka kiittelikin pj-maata ja komissiota ponnisteluista, sillä sen näkemyksiä joustoinstrumentteihin ja lisäpanostuksiin ei ole huomioitu. Se totesi olevansa avoin keskusteluille ja yhteistyölle, jotta asiassa päästään eteenpäin ja yksimielisyys neuvostossa voidaan

saavuttaa. Puheenjohtaja vahvisti, että välitarkasteluun palataan neuvostossa heti, kun Italia voi nostaa varaumansa.

Euroopan parlamentin hyväksymät päätöslauselmat

Pj esitteli lyhyesti marraskuun täysistunnossa hyväksytyt päätöslauselmat, mainiten erityisesti EU-Turkki suhteita, Ukrainan ja Europolin yhteistyötä, veroviranomaisten rahanpesua koskevaa yhteistyötä sekä veroviranomaiset, tiettyjä ilmansaasteita koskevat päätöslauselmat.

Eurooppalainen ohjausjakso - Vuotuinen kasvuselvitys 2017

KOM esitteli lyhyesti 16.11. julkaistun syyspaketin ml. vuotuinen kasvuselvitys. Sen pääviesti on, että pieniä myönteisiä merkkejä on ilmassa, talous on hienoisessa kasvussa ja työttömyys on alhaisimmillaan sitten vuoden 2009. Pj vahvisti neuvoston ottavan esityksen tiedoksi. Keskustelua ei käyty.

Muut asiat

Kokouksen lopuksi Slovakia toivotti Maltan pj-kauden tervetulleeksi. Maltan kauden ensimmäinen YAN on epävirallinen YAN Vallettassa 23.–24.1.2017.

Suomen edustajat
Valtiosihteeri Samuli Virtanen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

15370/16 ELARG 120 COWEB 149
15375/16 POLGEN 163 INST 521 CODEC 1849 PE 119
13939/16 CO EUR-PREP 45

Liitteet

Viite

Asiasanat	Eurooppa-neuvosto, laajentuminen, rahoituskehykset, YAN Yleisten asioiden neuvosto, toimielinten väliset suhteet
Hoitaa	**UM, VM, VNK**
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TK, TPK, TULLI, VTV, YM